

آشنایی با بانک توسعه اسلامی (Islamic Development Bank)

تهیه شده در :

اتاق بازرگانی، صنعت و کشاورزی اسلامی

تهران - اردیبهشت ۱۳۹۲

فهرست مطالب

۳ ۱- مقدمه
۴ ۲- وظایف بانک
۴ ۳- اعضا
۴ ۴- سهامداران
۴ ۵- سرمایه
۷ ۶- نهادهای زیر مجموعه بانک
۷ ۶-۱- شرکت اسلامی بین المللی تامین مالی (ITFC)
۱۰ ۶-۲- شرکت اسلامی بیمه سرمایه گذاری و اعتبار صادراتی (ICIEC)
۱۱ ۶-۳- شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی (ICD)
۱۳ ۶-۴- موسسه تحقیقات و آموزش اسلامی (IRTI)
۱۵ ۷- تسهیلات پروژه ای بانک
۱۵ ۷-۱- به بخش دولتی
۱۶ ۷-۲- فرآیند داخلی و خارجی اخذ تسهیلات اعتباری پروژه ای (بلند مدت)

بنام خدا

۱- مقدمه

بانک توسعه اسلامی (IDB)^۱ بعنوان بزرگترین موسسه پولی مالی بین المللی در سطح کشورهای عضو سازمان همکاری های اسلامی (OIC)^۲ فعالیت می نماید. این بانک با هدف پیشبرد توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای عضو و جوامع مسلمان کشورهای غیر عضو در سراسر جهان براساس اصول شریعت اسلامی در تاریخ ۲۰ اکتبر ۱۹۷۵ میلادی از سوی ۲۲ کشور اسلامی و با سرمایه اولیه ۷۵۵ میلیون دینار اسلامی در جده عربستان تاسیس گردید و هم‌اکنون ۵۶ کشور از چهار قاره آسیا، آفریقا، اروپا و آمریکا عضو این بانک می باشند.

ساختار سازمانی و مدیریتی بانک مذکور شامل هیات عامل، هیات مدیره اجرایی و ریاست بانک می باشد. همچنین بانک توسعه اسلامی دارای یک ستاد (دفتر مرکزی) در شهر جده و سه دفتر منطقه‌ای در آلماتی (قزاقستان)، کوالالمپور (مالزی) و رباط (مراکش) است.

بعلاوه، بانک به منظور پیگیری اجرای پروژه‌های مصوب در هر یک از کشورهای ایران، اندونزی، قزاقستان، لیبی، پاکستان، سنگال و سودان، نمایندگان محلی منطقه‌ای دارد که در ایران سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران (وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی) نماینده این بانک بوده و جهت بهره برداری از تسهیلات IDB تجار، بازرگانان و شرکت ها لازم است به این سازمان مراجعه نمایند.

1- Islamic Development Bank

2 - Organization of Islamic Cooperation

۲- وظایف بانک

وظایف و عملکرد بانک شامل مشارکت در سرمایه شرکت ها و اعطای تسهیلات جهت اجرای طرح ها و فعالیت های مولد و همچنین ارائه کمک های مالی جهت توسعه اجتماعی و اقتصادی کشورهای عضو می باشد. این بانک همچنین موظف به ایجاد صندوق هایی ویژه برای مقاصد مشخص شامل کمک به جوامع مسلمان در کشورهای غیر عضو و تشکیل صندوق های امانی (trust funds) می باشد.

بانک توسعه اسلامی مجاز به پذیرش پس اندازها و استفاده از منابع مالی بر اساس روش های مبتنی بر اصول شریعت اسلامی است. مسؤولیت های دیگر بانک عبارتند از:

- کمک به افزایش مبادلات تجاری بین کشورهای عضو به خصوص در زمینه کالاهای سرمایه ای؛
- ارائه کمک های فنی به کشورهای عضو؛
- ارائه تسهیلات آموزشی به افراد و مؤسسات فعال در امر توسعه اقتصادی در راستای انطباق با اصول شریعت اسلامی؛

۳- اعضا

در حال حاضر، ۵۶ کشور در این بانک عضویت دارند. شرایط اساسی عضویت در این بانک عبارتند از:

- عضویت در سازمان همکاری های اسلامی،
- مشارکت در تامین بخشی از سرمایه بانک از طریق پرداخت سهمیه تعیین شده،
- پذیرش شرایط و ضوابط مصوب هیات رئیسه بانک.

۴- سهامداران عمده

کشورهای عربستان سعودی، لیبی، ایران، نیجریه، امارات متحده عربی، قطر، مصر، ترکیه و کویت به ترتیب دارای بالاترین میزان سهام در بین کشورهای عضو این بانک می باشند.

۵- سرمایه

میزان سرمایه مجاز بانک ۳۰ میلیارد دینار اسلامی معادل ۴۵ میلیارد دلار امریکا است. ایران نیز ۸/۲۸ درصد سهام این بانک را در اختیار دارد (هر دینار اسلامی برابر است با یک SDR^۳ یا "حق برداشت مخصوص" در صندوق بین المللی پول). جدول زیر نشان دهنده سهام هر کشور در بانک توسعه اسلامی است:

Statement of IDB Share Capital Subscription

As at 29/12/1433H (November. 14, 2012) Year End 1433H

Authorized Capital: ID 30 Billion.

Country	No. of Shares	Amount (in mill ID)	% of Total
01. Saudi Arabia	424,960	4249.600	23.61%
02. Libya	170,446	1704.460	9.47%
03. Iran	149,120	1491.200	8.28%
04. Nigeria	138,400	1384.000	7.69%
05. U.A.E.	135,720	1357.200	7.54%
06. Qatar	129,750	1297.500	7.21%
07. Egypt	127,867	1278.670	7.10%
08. Turkey	116,586	1165.860	6.48%
09. Kuwait	98,588	985.880	5.48%
10. Algeria	45,922	459.220	2.55%
11. Pakistan	45,922	459.220	2.55%
12. Indonesia	40,648	406.480	2.26%
13. Malaysia	29,401	294.010	1.63%
14. Bangladesh	18,216	182.160	1.01%
15. Yemen	9,238	92.380	0.51%
16. Morocco	9,169	91.690	0.51%
17. Sudan	8,321	83.210	0.46%
18. Jordan	7,850	78.500	0.44%
19. Gabon	5,458	54.580	0.30%
20. Senegal	5,280	52.800	0.29%
21. Oman	5,092	50.920	0.28%
22. Iraq	4,824	48.240	0.27%
23. Brunei	4,585	45.850	0.25%
24. Cameroon	4,585	45.850	0.25%
25. Guinea	4,585	45.850	0.25%
26. Bahrain	2,588	25.880	0.14%
27. Burkina Faso	2,463	24.630	0.14%
28. Niger	2,463	24.630	0.14%
29. Uganda	2,463	24.630	0.14%

30. Benin	2,080	20.800	0.12%
31. Palestine	1,955	19.550	0.11%
32. Tunisia	1,955	19.550	0.11%
33. Kazakhstan	1,929	19.290	0.11%
34. Syria	1,849	18.490	0.10%
35. Azerbaijan	1,819	18.190	0.10%
36. Mali	1,819	18.190	0.10%
37. Afghanistan	993	9.930	0.06%
38. Chad	977	9.770	0.05%
39. Lebanon	977	9.770	0.05%
40. Mauritania	977	9.770	0.05%
41. Albania	923	9.230	0.05%
42. Gambia	923	9.230	0.05%
43. Kyrgyz	923	9.230	0.05%
44. Maldives	923	9.230	0.05%
45. Mozambique	923	9.230	0.05%
46. Suriname	923	9.230	0.05%
47. Djibouti	496	4.960	0.03%
48. Guinea Bissau	496	4.960	0.03%
49. Sierra Leone	496	4.960	0.03%
50. Somalia	496	4.960	0.03%
51. Tajikistan	496	4.960	0.03%
52. Togo	496	4.960	0.03%
53. Turkmenistan	496	4.960	0.03%
54. Uzbekistan	480	4.800	0.03%
55. Comoros	465	4.650	0.03%
56. Cote d'Ivoire	465	4.650	0.03%
Sub-Total	1,778,260	17,782.60	98.79%
Uncommitted	21,740	217.40	1.21%
Grand Total	1,800,000	18,000.00	100.00%

۶- نهادهای زیر مجموعه بانک توسعه اسلامی (IDB)

۶-۱- شرکت اسلامی تامین مالی تجاری (ITFC):

بانک توسعه اسلامی در سی امین نشست سالانه خود که در تاریخ ۲۴/۶/۲۰۰۵ در کشور مالزی برگزار گردید، تصمیم به ادغام برنامه های تامین مالی تجاری خود و تاسیس شرکت مستقلی تحت عنوان " شرکت اسلامی تامین مالی تجاری " (ITFC)^۴ گرفت و شرکت موصوف با هدف ارتقا و گسترش تامین مالی تجاری و افزایش اثرات توسعه ای تامین مالی تجاری بین کشورهای عضو شروع به فعالیت نمود.

۶-۱-۱- سرمایه :

طبق اساسنامه ، سرمایه مجاز ITFC معادل ۳ میلیارد دلار و سرمایه پرداخت شده آن ۵۰۰ میلیون دلار آمریکا منقسم به ۴۴۶۱۱ سهم می باشد که جمهوری اسلامی ایران با ۱۹۲ سهم در رتبه دهم سهامداران پس از بانک توسعه اسلامی، الجزائر، بحرین، بنگلادش، برونئی، کامرون، مصر، گابن و اندونزی قرار دارد. لازم به ذکر است که جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۲ ، معادل ۷۰ میلیون دلار تسهیلات در بخش های صنعت و معدن از ITFC دریافت نموده است .

۶-۱-۲- شیوه های تامین مالی ITFC :

الف) تامین مالی کوتاه مدت به صورت مستقیم: در این حالت موسسه و یا شرکت متقاضی مستقیماً با مکاتبه با ITFC و ارسال مدارک مربوطه نسبت به اخذ تسهیلات اقدام می نماید.

ب) اعطای خط اعتباری به بانک ها و موسسات مالی کشورهای عضو: در این روش شرکت یا موسسه متقاضی با مراجعه به بانک های عامل نسبت به تکمیل روند استفاده از خط اعتباری اقدام لازم را بعمل خواهد آورد. بانک های عامل در ایران عبارتند از: ملت، کشاورزی، توسعه صادرات، صنعت و معدن و پارسیان.

۶-۱-۳- شرایط و ضوابط تامین مالی تجاری :

- مواد خام و قطعات منفصله واجد شرایط برای تامین مالی می باشند. (معامله بر اساس عقد اسلامی مباحه صورت می گیرد و ۱۰۰ درصد ارزش کالا قابل تامین اعتبار می باشد.) دوره بازپرداخت بین ۶ تا ۱۲ ماه است.

- نرخ کارمزد بر اساس لایبور ۱۲ ماهه (Libor) دلار یا هر نوع ارز مورد معامله بعلاوه حاشیه سودی (Spread) نیز برای استفاده از تسهیلات تعیین می شود. در تمام شرایط نرخ کارمزد اعمال شده از سوی ITFC قابل رقابت با نرخ های بازار است.

- در حال حاضر کارمزد تسهیلات کوتاه مدت فوق $Libor + \frac{4}{75}$ است و هزینه مدیریتی اعتبار، حد اکثر تا ۴۰ هزار دلار می باشد.

- برای استفاده از تسهیلات مزبور، ارائه ضمانتنامه بانکی جهت تضمین باز پرداخت تسهیلات برابر با اصل و فرع تسهیلات درخواستی ضروری است و بانک ضامن می تواند یکی از بانک های دولتی و یا خصوصی کشور باشد.

- شرکت متقاضی بایستی قبلاً مراتب پذیرش عاملیت از بانک ضامن جهت صدور ضمانتنامه را از بانک عامل اخذ و به دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی ارائه نماید.

۴-۱-۶- اسناد، مدارک و اطلاعات مورد نیاز جهت بررسی درخواست تامین اعتبار کوتاه مدت و ضوابط لازم الرعایه توسط متقاضیان:

۱- صورت های مالی حسابرسی شده سه سال اخیر شرکت، همراه گزارش حسابرسی و یادداشت های توضیحی (به زبان انگلیسی)،

۲- مشخصات فنی کالای مورد نیاز وارداتی (به زبان انگلیسی)،

۳- معرفی بانک ضامن جهت صدور ضمانتنامه برابر با اصل و فرع تسهیلات درخواستی (بانک ضامن می تواند یکی از بانک های دولتی یا خصوصی کشور باشد). شرکت متقاضی بایستی قبلاً مراتب پذیرش عاملیت از بانک ضامن جهت صدور ضمانتنامه را مطابق **فرم** به دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی ارائه نماید.

۴- بررسی و پذیرش کتبی شرایط عمومی استفاده از اعتبارات فوق توسط شرکت های متقاضی و رعایت کلیه ضوابط و مقررات آن (**شرایط عمومی**)

۵- استفاده از اعتبار مصوب بایستی طی یک برنامه زمانی مشخص صورت پذیرد (حداکثر یک ماه جهت پذیرش شرایط نهایی اعتبار مصوب، اعلام امضاء شخص مجاز، صدور ضمانتنامه بانکی، گشایش اولین اعتبار اسنادی و نهایتاً استفاده کامل از اعتبار مصوب، حداکثر طی شش ماه)

۶- هرگونه درخواست تمدید مهلت استفاده از اعتبار بایستی با ارائه دلایل، مستندات و توجیهات کامل و انحصاراً از طریق دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی صورت پذیرد. در صورت موافقت برای تمدید مهلت استفاده از مانده اعتبار توسط دفتر مزبور و انعکاس تقاضای تمدید مهلت استفاده از اعتبار به **ITFC**، شرکت موصوف برای تمدید مهلت استفاده از مانده اعتبار مجدداً، متناسب با مانده اعتبار، اقدام به اخذ هزینه مدیریتی می نماید.

۷- هرگونه تعلل و عدم بهره برداری به موقع از اعتبار که منجر به انقضای مهلت در نظر گرفته شده در بند ۵ فوق و نهایتاً ابطال اعتبار مصوب گردد، باعث می شود که درخواست های آتی شرکت مزبور در اولویت دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی جهت انعکاس به **(ITFC)** قرار نگیرد.

۵-۱-۶- شیوه درخواست استفاده از تسهیلات:

- درخواست هر نوع تامین مالی بایستی از طریق مرجع رسمی مربوطه در هر کشور به "شرکت اسلامی تامین مالی تجاری" (**ITFC**) ارسال گردد. در جمهوری اسلامی ایران، مرجع رسمی مربوطه دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی می باشد.

۶-۱-۶- خطوط اعتباری اعطایی:

"شرکت اسلامی تامین مالی تجاری" به منظور تامین مالی نیازهای وارداتی شرکت ها و موسسات تولیدی کوچک و متوسط و بر پایه درخواست رسمی "دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی" تسهیلاتی را در قالب خطوط اعتباری در اختیار بانک های تجاری قرار می دهد.

متقاضیان با درخواست های کمتر از ۳ میلیون دلار می توانند جهت تامین مالی نیازهای ارزی برای واردات مواد خام و قطعات منفصله، درخواست بررسی تقاضای تامین مالی خود را به دفتر وام ها مجامع و موسسات بین المللی ارائه نمایند.

۶-۱-۷- فرایند اخذ تسهیلات از شرکت اسلامی تامین مالی تجاری:

فرایند تصویب تسهیلات کوتاه مدت "شرکت اسلامی تامین مالی تجاری" در صورت ارائه کامل اسناد و مدارک مورد نیاز به دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی حدود ۱۲-۱۰ ماه به طول می انجامد. فرایند تصویب اعتبارات موصوف به شرح زیر است:

۱- ارائه درخواست شرکت متقاضی همرا با اسناد و مدارک لازم به دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی (این اسناد شامل: اساسنامه شرکت متقاضی، صورت های مالی حسابرسی شده سه سال اخیر همراه با یادداشت های توضیحی مربوطه، مشخصات فنی کالای مورد نظر(اسناد مزبور باید به زبان انگلیسی ارائه گردد). علاوه بر مدارک فوق، معرفی بانک ضامن و اخذ و ارائه نامه اعلام قصد از سوی بانک مزبور، مشعر بر میزان اعتبار مورد تأیید آن بانک برای شرکت متقاضی و اعلام پذیرش عاملیت ضروری می باشد. همچنین لازم است متقاضی استفاده از اعتبار قبلاً مراتب تأیید شرایط عمومی استفاده از اعتبار را به دفتر وام ها، مجامع و

موسسات بین المللی اعلام نماید (شرایط عمومی)

۲- بررسی اولیه مدارک و تأیید آن توسط دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی،

۳- ارائه درخواست تصویب تسهیلات به ITFC، توسط دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی،

۴- بررسی اسناد و مدارک در ادارات مربوطه ITFC،

۵- ارائه شرایط و ضوابط اولیه اعتبار توسط ITFC،

۶- انعکاس شرایط و ضوابط اولیه اعتبار به شرکت متقاضی، توسط دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی و پیگیری برای اعلام مراتب تأیید شرایط و ضوابط اولیه اعتبار توسط شرکت ذینفع به ITFC، (شرایط و ضوابط تسهیلات کوتاه مدت مزبور، قبلاً توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نهایی و مورد تأیید قرار گرفته است.)،

۷- پیگیری مراتب تصویب اعتبار توسط دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی،

۸- اعلام شرایط و ضوابط نهایی اعتبار و تصویب آن توسط ITFC،

۹- انعکاس شرایط و ضوابط نهایی اعتبار به ذینفع، بانک ضامن و وزارت صنعت، معدن و تجارت (جهت انجام مراحل ثبت سفارش)،

۱۰- پیگیری توسط دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی برای ارائه اسناد و مدارک مورد نیاز جهت لازم الاجرا شدن اعتبار (این اسناد شامل: تأیید شرایط و ضوابط نهایی اعتبار توسط ذینفع، معرفی شخص مجاز امضاء کننده اسناد و مدارک، پرداخت هزینه مدیریتی اعتبار و صدور ضمانتنامه ارزی می باشد (مهلت ارائه اسناد لازم الاجرائی اعتبار یک ماه است.)،

۱۱- اعلام لازم الاجرا گردیدن اعتبار از سوی ITFC و انعکاس موضوع توسط دفتر وامها، مجامع و موسسات بین المللی به بانک ضامن و ذینفع،

۱۲- گشایش اعتباراسنادی و استفاده از تسهیلات،

۱۳- پیگیری مراتب استفاده کامل از تسهیلات و بازپرداخت آن توسط دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی

۲-۶- شرکت اسلامی بیمه سرمایه گذاری و اعتبار صادراتی (ICIEC):^۵

شرکت اسلامی بیمه سرمایه گذاری و اعتبار صادراتی یکی از شرکت های وابسته به بانک توسعه اسلامی می باشد که پیشنهاد تاسیس آن در فوریه سال ۱۹۹۲ به تصویب هیات نمایندگان بانک توسعه اسلامی رسید. این شرکت در اول اوت ۱۹۹۴ تاسیس شد و از ژوئیه ۱۹۹۵ رسماً فعالیت خود را آغاز نمود. دفتر مرکزی شرکت اسلامی بیمه سرمایه گذاری و اعتبار صادراتی در جده، عربستان سعودی می باشد.

سرمایه تصویب شده شرکت، ۱۰۰ میلیون دینار اسلامی (۱۴۴ میلیون دلار) می باشد که در این میان، IDB به میزان ۵۰ درصد از سرمایه تصویب شده شرکت، تعهد پرداخت دارد و کشورهای عضو OIC نیز بر یک مبنای اختیاری ۵۰٪ باقیمانده را تعهد می نمایند.

هدف شرکت که در اساسنامه آن آمده است، حمایت از مبادلات تجاری و سرمایه گذاری بین کشورهای اسلامی می باشد. برای رسیدن به این هدف شرکت راههای زیر را با در نظر گرفتن اصول شریعت تدارک دیده است:

- ۱- بیمه یا بیمه اتکایی تضمین صادرات در مقابل خطرات تجاری و غیر تجاری.
- ۲- بیمه یا بیمه اتکایی سرمایه گذاری در کشورهای عضو در مقابل خطرات سیاسی، موانع انتقال ارز، جنگ و ناآرامی های اجتماعی.

به منظور تحقق این هدف، شرکت مزبور، بیمه تضمین صادرات را در برابر عدم پرداخت ثمن معامله از سوی وارد کننده که ناشی از ریسک های تجاری (خریدار) یا غیر تجاری (کشور) است، ارائه می کند.

نکته دیگر مربوط به ریسک هایی است که جهت بیمه شدن از نظر شرکت بیمه سرمایه گذاری بانک توسعه اسلامی واجد شرایط می باشند که می توان آنها را در دو دسته "ریسک های تجاری و ریسک های غیر تجاری" طبقه بندی نمود. همچنین شرکت اسلامی بیمه سرمایه گذاری و اعتباری صادراتی محموله های صادراتی را تا ۹۰ درصد خسارات حاصل از ریسک های تجاری و کشوری را همچون موارد زیر پوشش می دهد:

- ورشکستگی خریدار،
- ناتوانی یا خودداری خریدار از پرداخت ،
- خودداری خریدار نسبت به پذیرش کالا پس از حمل،

- لغو قرارداد بطور اختیاری از سوی خریدار،
- محدودیت های انتقال پول کشور خریدار،
- غصب اموال از سوی دولت خریدار،
- جنگ یا ناآرامی های داخلی در کشور خریدار.

۳-۶- شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی (ICD):^۶

هدف از ایجاد این شرکت به عنوان یکی از نهاد های وابسته به گروه بانک توسعه اسلامی، شناسایی فرصت های بخش خصوصی است که بتواند به عنوان موتور رشد و توسعه اقتصادی عمل نماید. همچنین دیگر اهداف این شرکت شامل ارائه طیف گسترده ای از خدمات مالی سودآور، بسیج منابع مالی مازاد برای بخش خصوصی در کشورهای عضو بانک توسعه اسلامی، تشویق توسعه بازارهای سرمایه ای و مالی اسلامی و نهایتاً تبدیل شدن به یک نهاد مالی چند جانبه اسلامی برای توسعه بخش خصوصی است. سرمایه مجاز این شرکت ۲ میلیارد دلار و سرمایه پرداخت شده آن ۱ میلیارد دلار می باشد.

۱-۳-۶- سرمایه و سهامداران:

در حال حاضر، ۵۱ کشور عضو به همراه نهادهای مالی عمومی از جمله شرکت سرمایه گذاری خارجی ایران، بانک های کشاورزی و ملی ایران، صندوق سرمایه گذاری عمومی سعودی (عربستان) و بانک ملی الجزایر از سهامداران ICD هستند. جمهوری اسلامی ایران پس از کشورهای عربستان سعودی، لیبی و کویت با ۲۶۷۴ سهم در رتبه چهارم سهامداران قرار دارد. از نظر حجم عملیات، این شرکت از بدو تاسیس تاکنون ۲/۷۱ میلیارد دلار به ۲۱۷ پروژه در سطح جهان اسلام اختصاص داده است که سهم ایران در این بین ۵/۲۹ درصد معادل ۱۱۴/۸۶ میلیون دلار بوده است.

۲-۳-۶- خدمات مالی:

شرکت ICD طیف گسترده ای از خدمات مالی به مشتریان خود ارائه می کند که عبارتند از :

- ۱- تأمین مالی مستقیم: در این روش شرکت متقاضی بسته به میزان مورد نیاز، با مکاتبه مستقیم با ICD اعتبارات مورد نظر را اخذ می نماید.
- ۲- خطوط اعتباری: در این حالت ، شرکت متقاضی با مراجعه به بانک های عامل در ایران (ملت، کشاورزی، توسعه صادرات، صنعت و معدن و پارسیان) و با استفاده از خطوط اعتباری، تسهیلات مورد نظر را دریافت می نماید.
- ۳- تأمین مالی شرکتی: ICD به روش های مختلف از جمله استصناع، مرابحه، اجاره، مشارکت و مضاربه منابع مالی لازم را برای شرکت ها تامین می نماید.

۴- مدیریت اموال: ICD با مدیریت منابع سایر موسسات سرمایه گذار و ایجاد منابع مالی بخشی، به عنوان حامی مالی پروژه ها ایفای نقش می نماید.

۵- خدمات مشاوره ای: ICD به بخش های دولتی و خصوصی درباره ابعاد اقتصادی، مدیریتی، مالی و قانونی سرمایه گذاری خدمات مشاوره ای را ارائه می کند.

۶- تامین مالی ساختاری: در این رابطه ICD با ایجاد سندیکاها و مدیریت سهام خدمات مربوطه را به مشتریان خود ارائه می کند.

۳-۳-۶- معیار احراز شرایط جهت استفاده از تسهیلات شرکت ICD:

کلیه فعالیت های خدماتی یا حمایتی قانونی مطابق با شریعت که به لحاظ مالی سودآور، به لحاظ اقتصادی بادوام و در جهت کمک به توسعه کشورهای عضو باشد، واجد شرایط دریافت تسهیلات شرکت یاد شده تا زمانی هستند که اکثریت سهام موسسه متقاضی در اختیار بخش خصوصی کشورهای عضو (۵۱ درصد) باشد.

خط مشی سرمایه گذاری شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی در صورت سرمایه گذاری در بخش خصوصی کشور بدین نحو است که ظرف مدت ۵ تا ۷ سال اقدام به فروش تدریجی سهام خود به سهامداران کشور عضو یا سهامداران خارجی بر اساس توافق حاصله می نماید. همچنین حداکثر سهام شرکت ICD در سرمایه گذاری بانک ها یا شرکت ها ۳۳ درصد خواهد بود، بدین معنا که بطور مثال، از یک پروژه ۲۰ میلیون دلاری، سهام شرکت ICD بالغ بر ۶ میلیون دلار می باشد.

۴-۳-۶- انواع پروژه های واجد شرایط:

۱- شرکت ICD در مورد پروژه های جدید (Greenfield) که دارای تأثیر کلی بر اقتصاد کشور باشند، حداکثر تا ۴۰ درصد هزینه سرمایه گذاری پروژه را مشارکت می کند.

۲- پروژه های توسعه (Expansion Projects) مربوط به تأمین مالی سرمایه گذاری در توسعه کارخانه یا افزایش ظرفیت می باشد. در این حالت، ICD حاضر به مشارکت مالی تا حدود ۵۰ درصد هزینه سرمایه گذاری پروژه است.

۳- پروژه های موجود تحت بازسازی،

۴- عملیات خصوصی سازی: شرکت ICD می تواند شرکت های دولتی را که در حال خصوصی سازی هستند، تأمین مالی کند بشرط آنکه میزان سرمایه گذاری دولت در آن شرکت بیشتر از ۴۹ درصد نباشد.

این شرکت همچنین به تأمین مالی پروژه اجرا شده از طریق موافقتنامه های ترجیحی یعنی به صورت ساخت-راه اندازی-انتقال (BOT)^۷؛ ساخت-راه اندازی-مالکیت-انتقال (BOOT)^۸ و ساخت-راه اندازی-مالکیت (BOO)^۹ و تأمین مالی نوسازی شرکت های خصوصی شده جهت افزایش رقابت پذیری و بهره وری آنها می پردازد. ایران با دارا بودن ۲۶۷۴ سهم (هر سهم به ارزش ۱۰۰۰۰ دلار) به عنوان چهارمین سهامدار عمده شرکت فوق محسوب می شود. بعلاوه، در میان ۵ شرکت عمومی عضو، شرکت سرمایه گذاری خارجی ایران با داشتن ۴۰۰۰ سهم رتبه اول و بانک های کشاورزی (۳۰۰ سهم) و بانک ملی (۲۰۰ سهم) بعد از صندوق سرمایه گذاری عمومی عربستان سعودی (۳۰۰۰ سهم) از نظر میزان مشارکت در سهام سرمایه شرکت فوق رتبه سوم و چهارم را دارا می باشند.

7 - Build- Operate- Transfer

8 - Build- Operate- own-Transfer

9 - Build- Operate- own

۵-۳-۶- ضوابط و شرایط مالی و سرمایه گذاری ICD:

- مهلت ساخت و تنفس : حدوداً ۸ سال
 - حداقل میزان تأمین مالی : ۲ میلیون دلار
 - ضمانت های مورد نیاز: وثیقه، حواله، ضمانت شرکتی از شرکت های مادر، تضمین های شخصی و ضمانت نامه های بانکی .
- براساس قوانین و مقررات شرکت اسلامی توسعه بخش خصوصی، متقاضیان دریافت تسهیلات از بخش خصوصی می توانند مستقیماً درخواست بهره مندی از تسهیلات فوق را طی نامه ای به همراه گزارش امکان سنجی طرح به زبان انگلیسی برای مدیر کل شرکت با مشخصات زیر ارسال نمایند. همچنین متقاضی می بایست ترجیحاً رونوشتی از مکاتبات خود را برای سازمان سرمایه گذاری، دفتر وام ها، مجامع و موسسات بین المللی ارسال نمایند تا مراتب از طریق سازمان متبوع نیز پیگیری گردد.

CEO & General Manager

Islamic Corporation for the Development of the Private Sector (ICD)

Email Address: kal-aboodi@isdb.org

Tel: +9662 644 1644 – Fax: +9662 644 4427

Address: P.O Box 54069, Jeddah 21514, Kingdom of Saudi Arabia

Site Address : www.ICD-IDB.org

۴-۶- موسسه تحقیقات و آموزش اسلامی (IRTI):

موسسه تحقیقات و آموزش اسلامی در جایگاه بازوی آموزشی و تحقیقاتی بانک توسعه اسلامی و با توجه به نیاز تمرکز تحقیقات پراکنده در زمینه های اقتصاد و امور مالی اسلامی و گسترش این امور با رویکردی کاربردی در سال ۱۹۸۱ میلادی تأسیس شد. این موسسه در طول بیش از سه دهه فعالیت های مستمر از طریق انجام تحقیقات در زمینه های اقتصاد و بانکداری اسلامی، ارائه خدمات مشاوره ای اقتصادی و بانکداری، برگزاری سمینارهای علمی، انتشار کتب و مطالب سودمند با بهره گیری از محققین برتر در سطح جهان اسلام، گام های مهمی را در اشاعه این مهم برداشته است.

۱-۴-۶- اهداف و وظایف:

اهم اهداف و وظایف موسسه تحقیقات و آموزش اسلامی، عبارت است از:

۱- فقرزدایی

۲- اجرای پروژه های تحقیقاتی در زمینه های اقتصاد و بانکداری اسلامی

۳- ارائه خدمات مشاوره ای در زمینه اقتصاد و بانکداری اسلامی

۴- برپایی کنفرانس‌ها، سمینارها، کارگاه‌های پژوهشی و آموزشی در زمینه موضوعات مرتبط با اقتصاد و بانکداری اسلامی - به صورت منفرد و یا مشترک - با مؤسسات علمی پژوهشی خارجی

۲-۴-۶- ساختار سازمانی:

ساختار سازمانی موسسه در سه سطح به شرح زیر است:

۱- مدیر کل،

۲- دپارتمان تحقیق و مشاوره و دپارتمان آموزش و اطلاعات،

۳- دفاتر زیرمجموعه دپارتمان ها.

در حال حاضر، آقای دکتر احمد محمد علی ریاست گروه بانک توسعه اسلامی، ریاست هیات مدیره اجرائی این موسسه را عهده دار است.

۳-۴-۶- محور برنامه های کنونی موسسه تحقیقات و آموزش اسلامی:

۱- دانش افزایی و اشاعه آن: این موسسه سمینارها، و کنفرانس های تحقیقاتی را به منظور تشویق محققان خارجی برای تحقیق و بررسی در خصوص اقتصاد بانکداری و امور مالی اسلامی و با هدف تعمیق تعاملات در زمینه های یاد شده در دستور کار دارد.

یکی از سرفصل های تحقیقاتی این موسسه "صکوک و بازارهای سرمایه اسلامی" است. در دهه گذشته صکوک نیازهای سرمایه گذاران را پاسخ گفته و به منظور تجهیز منابع مالی پروژه های توسعه بخش زیر بنایی شکل گرفته است. از این رو، موسسه در پی ترغیب محققان خارجی به این موضوع، به فراخوان مقالات، ویرایش و چاپ و توزیع مقالات مربوطه می پردازد.

۲- تدوین برنامه های آموزشی و تالیف کتب مرجع در زمینه اقتصاد اسلامی: یکی دیگر از اهداف IRTI توسعه اقتصاد، بانکداری و امور مالی اسلامی بعنوان یک رشته آکادمیک است. طی ۳۵ سال گذشته پیشرفت قابل ملاحظه ای در زمینه امور مالی اسلامی حاصل گردیده است اما در زمینه اقتصاد اسلامی نیاز به فعالیت های بیشتری احساس می گردد که در این رابطه، طی چند سال اخیر IRTI با همیاری سایر مؤسسات تحقیقاتی مبادرت به تالیف کتاب های مرجع اقتصاد اسلامی نموده است.

۳- برنامه های تشویقی:

• بورسیه

• جایزه اقتصاد و بانکداری اسلامی

• کمک های بلاعوض جهت تحقیقات اقتصاد و بانکداری اسلامی

IRTI تحقیقات نوین پژوهشگران و مؤسسات گوناگون در زمینه های اقتصاد، بانکداری و امور مالی اسلامی را پشتیبانی می کند. در این راستا، علاوه بر حمایت و همیاری سایر مؤسسات در برگزاری سمینارها و کنفرانس های تحقیقاتی - تخصصی به طور مستقیم نیز بر دانش افزایی در عرصه اقتصاد و بانکداری و اشاعه آن اثر گذار بوده و: برنامه هایی همچون اعطای بورسیه در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا به دانشجویان برتر در زمینه اقتصاد و بانکداری اسلامی در سراسر جهان، اعطای کمک های بلاعوض به محققین در جهت تعمیق و غنی سازی ادبیات اقتصاد و بانکداری اسلامی، اعطای جوایز سالیانه به مؤسسات و اشخاص دارای آثار برتر در زمینه اقتصاد و بانکداری اسلامی و همچنین " جایزه همبستگی " که با هدف گسترش روابط تجاری کشورهای عضو

سازمان همکاری های اسلامی به موسسات اثرگذار در زمینه ارتقای سطح روابط تجاری کشورهای عضو OIC اعطا می گردد را در دست انجام دارد. شایان ذکر است تاکنون مرکز توسعه تجارت خارجی مالزی (MATRADE) و مرکز توسعه صادرات ترکیه (IGEME) توانسته اند این جایزه را از آن خود سازند.

۴- شبکه سازی: IRTI بر آن است که اقتصاد و امور مالی اسلامی را به عنوان رشته ای آکادمیک ترویج و همزمان کاربرد عملی آن را تسهیل نماید و برای دستیابی به این هدف، به گسترش شبکه همکاری با موسسات آکادمیک و موسسات آموزشی و مراکز نخبگان در سراسر جهان پرداخته و در پی آن است که این شبکه را ارتقا بخشد. در این راستا این موسسه:

- با بانک جهانی پروژه مشترکی پیرامون امور مالی اسلامی آغاز نموده است.
- همچنین بانک جهانی و صندوق بین المللی پول مبادرت به ارزیابی صنعت خدمات مالی اسلامی تحت نظارت IRTI نموده اند.
- IRTI پیوند خود را با دانشگاه ها، موسسات زیرساختاری، مراکز تحقیقاتی و آموزشی پولی و مالی و مراکز نخبگان با انعقاد تفاهم نامه ها و هدایت تحقیقات در زمینه اقتصاد و بانکداری و امور اسلامی حفظ نموده است.

۵- فعالیت های توسعه منابع انسانی: از آنجا که مهمترین عامل پیشرفت اقتصادی و اجتماعی از طریق ظرفیت سازی سرمایه انسانی میسر است، IRTI نیز در راستای ایفای مسولیت های اجتماعی خود با برپایی سمینارهای تخصصی و دوره های آموزشی با تمرکز بر اقتصاد و بانکداری اسلامی گام مهمی در این زمینه برداشته است. علاقه مندان برای کسب اطلاعات تکمیلی در خصوص فعالیت های این موسسه می توانند به نشانی www.irti.org مراجعه نمایند.

۷- تسهیلات پروژه ای بانک توسعه اسلامی

تسهیلات پروژه ای عمدتاً به منظور تامین نیازهای ارزی پروژه های تولیدی، عمرانی و زیر بنایی اولویت دار، تعیین شده است. بر اساس برنامه همکاری سه ساله کشورمان با بانک توسعه اسلامی، این تسهیلات به پروژه های معرفی شده از طرف دولت ایران اعطا میگردد. بانک توسعه اسلامی با اعزام هیأت هایی جهت تعیین پروژه های اولویت دار کشور، ضمن برگزاری جلساتی با وزارتخانه های مختلف و نهادهای دولتی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی، سند سه یا چهارساله همکاری بانک با کشورمان را تنظیم می نماید که این سند به عنوان ملاک عمل جهت تامین مالی پروژه های کشور در طول مدت زمان برنامه، قرار می گیرد.

IDB تا ماه می ۲۰۱۲ میزان ۲,۸۷۱.۶۶ میلیارد دلار تسهیلات پروژه ای (بلندمدت) به نفع دستگاه های مختلف کشورمان تصویب نموده که براساس آخرین گزارش سالانه بانک، جمهوری اسلامی ایران در استفاده از تسهیلات بلند مدت بین ۵۶ کشور عضو، رتبه اول و در استفاده از تسهیلات کوتاه مدت، رتبه سوم را دارا می باشد.

در حال حاضر برنامه چهار ساله همکاری ۲۰۱۵-۲۰۱۲ ملاک عمل تامین مالی پروژه های اولویت دار کشور می باشد. سقف تسهیلات بانک توسعه اسلامی برای هر پروژه حداکثر ۱۰۰ میلیون دلار و سود و کارمزد آن به صورت شناور یا ثابت می باشد. براساس ضوابط و مقررات بانک کلیه مراحل اجرایی پروژه از جمله تهیه اسناد مناقصات جهت انتخاب پیمانکار، مشاور مدیریت

طرح (PMC)، مشاور ناظر، حسابرسان طرح و برگزاری مناقصات مربوطه بایستی زیر نظر بانک صورت پذیرد و قبلاً پیمانکار و مشاورین آن انتخاب نشده باشند.

روش های مالی به کار گرفته شده برای تامین مالی پروژه ها عمدتاً شامل فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، استصناع (تولید کالای سرمایه ای یا ارائه خدمات، با ویژگی معین، قیمت مشخص در زمان خاص) می باشد. پرداخت مستقیم به پیمانکار براساس گزارشات پیشرفت پروژه و صورت وضعیت های ارسالی پیمانکار توسط مشاور مدیریت طرح صورت می پذیرد. بعلاوه، تامین مالی طرح توسط بانک توسعه اسلامی منوط به تملک اراضی مورد نیاز قبل از شروع فرایند اجرایی پروژه می باشد. ارائه اسناد و مدارک مربوط به تملک اراضی مورد نیاز، تدارک بودجه تکمیلی داخلی و همچنین اخذ و ارائه مجوزهای اجرای طرح از سایر نهادهای ذیربط (مانند شهرداری ها، سازمان محیط زیست) ضروری می باشد.

بنابراین چنانچه پروژه ای توسط بالاترین مقام دستگاه یا وزارتخانه مربوطه به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی و وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی) معرفی و سپس گزارش امکان سنجی پروژه مشتمل بر توجیهات فنی اقتصادی و مالی به زبان انگلیسی ارائه گردد، در صورت پذیرش طرح و ملحوظ گردیدن در برنامه سه ساله همکاری آینده، متعاقباً اخذ و ارائه مجوزهای قانونی لازم (از جمله اخذ و ارائه مصوبه شورای اقتصاد، اخذ تأییدیه معاونت برنامه ریزی ریاست جمهوری مبنی بر پیش بینی بازپرداخت اقساط اعتبار درخواستی در بودجه سنواتی دستگاه ذیربط و گواهی مسدودی ارزی) ضروری و از جمله پیش نیازهای اساسی استفاده از منابع مالی خارجی می باشد. فرآیند اخذ اعتبار بلند مدت و اسناد و مدارک مورد نیاز به شرح زیر است:

۱-۷- فرآیند داخلی و خارجی و مراحل اخذ تسهیلات اعتباری پروژه ای (بلند مدت) بانک توسعه اسلامی

- ۱- معرفی رسمی پروژه توسط وزیر یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه مربوطه به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری،
- ۲- معرفی رسمی پروژه توسط معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان سرمایه گذاری) به عنوان یک پروژه اولویت دار جهت استفاده از تسهیلات بانک توسعه اسلامی،
- ۳- شناسایی پروژه های الویت دار مورد تایید معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری توسط هیات برنامه ریزی بانک توسعه اسلامی و گنجاندن آنها در برنامه همکاری های سه ساله یا چهارساله بانک با کشورمان،
- ۴- تهیه گزارش امکان سنجی پروژه مشتمل بر توجیهات کامل فنی، اقتصادی و مالی و زیست محیطی پروژه به همراه مطالعات تفصیلی طراحی مهندسی مطابق با فرمت مورد تایید بانک توسعه اسلامی، به زبان انگلیسی توسط متقاضی تسهیلات و ارائه آن به این سازمان جهت بررسی و ارسال به بانک توسعه اسلامی،
- ۵- اعزام هیات آماده سازی بانک توسعه اسلامی جهت جمع آوری اطلاعات بیشتر در راستای گزارش امکان سنجی پروژه.
- ۶- اعزام هیات ارزیابی بانک توسعه اسلامی و امضا یادداشت تفاهم و قطعی شدن مبلغ اعتبار تخصیص یافته به دستگاه اجرایی
- ۷- اخذ مصوبه شورای اقتصاد،
- ۸- اخذ گواهی مسدودی ارزی از بانک مرکزی،
- ۹- عدم بدهی معوقه دستگاه متقاضی به بانک مرکزی،

- ۱۰- انعقاد موافقتنامه ماده ۲۱۵ قانون برنامه پنجم توسعه فی ما بین معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و دستگاه ذیربط مبنی بر اختصاص شماره طبقه بندی خاص در جداول پیوست قوانین بودجه ذیربط،
- ۱۱- انعکاس ضوابط و شرایط کلی به ذینفع و بانک مرکزی جهت تایید و انعکاس مراتب به بانک توسعه اسلامی،
- ۱۲- تصویب پروژه مورد نظر توسط بانک توسعه اسلامی و اعلام شرایط و ضوابط تسهیلات مصوب به این سازمان و متعاقبا اعلام آن به ذینفع،
- ۱۳- اخذ تاییدیه معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری مبنی بر پیش بینی معادل ریالی باز پرداخت اقساط در لویج بودجه سنواتی، در صورتیکه برای اجرای پروژه نیاز به خریدهای خارجی (واردات کالا و خدمات) باشد، به جای تاییدیه، اخذ مجوز ماده ۶۲ قانون محاسبات عمومی از معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی و انعقاد قرارداد موضوع ماده ۶۲ قانون محاسبات عمومی کشور فی ما بین ذینفع تسهیلات، وزارتخانه مربوطه و اداره اعتبارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ضروری می باشد،
- ۱۴- ارسال پیش نویس موافقتنامه تنظیمی توسط بانک توسعه اسلامی به بانک مرکزی جهت اخذ نقطه نظرات آنها و ارسال آن به بانک توسعه اسلامی،
- ۱۵- امضای اصل موافقتنامه توسط دستگاه ذینفع و بانک توسعه اسلامی،
- ۱۶- صدور نظریه حقوقی توسط مشاور حقوقی سازمان سرمایه گذاری،
- ۱۷- صدور ضمانتنامه دولتی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی،
- ۱۸- صدور نظریه حقوقی توسط مشاور حقوقی دستگاه ذینفع،
- ۱۹- لازم الاجرا شدن موافقتنامه تامین مالی و برگزاری مناقصه جهت خرید تجهیزات مورد نیاز مطابق با مقررات بانک و قوانین داخلی،

منابع:

- ۱- سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران
- ۲- گزارش سالیانه ITFC ۲۰۱۲
- ۳- گزارش سالانه IDB ۲۰۱۲
- ۴- وب سایت IDB : www.isdb.org
- ۵- www.wikipedia.org